

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 " "
 Holnap bárhol kordva:
 Egész évre — 10 kor.
 Negyedévre — 5 " "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 22 kor.
 Negyedévre — 6 " "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszaküldi
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 11.

Kath. egyház — zsidó szervezettel.

Nagy hibája a hazai katolikus sajtónak, hogy a francia kulturbarc minden egyes fázisát nem kísérelte eléggé nagy figyelemmel. A katolikus egyház egyetemes volta abban tűnik ki legjobban, hogyha a különböző nemzetek katolikusai egymás helyzetével, egymás bajával minél többet foglalkoznak. Ha csak a magyar sajtó szemüvegén nézzük a francia dolgokat, alig tudunk felőlük valamit. A liberális lapok átveszik a francia kormányának valóban piaci kofákhoz sem méltó csufondáros hazudozásait. A katolikus sajtó pedig, nem kutatom itt miért, nem tájékoztathatja magát a Rajnán túl történő barbarizmusról, melylyel a vallást valósággal el akarják törölni az ateisták és a szabadkőművesek.

A páholyok kormányozzák jelenleg Franciaországot és mivel a páholyokban a legfőbb hangadók zsidók, nincs rajta mit csodálkoznunk, ha a katolikus egyházra egyszerűen reakényszerítik a zsidó egyházközönségi szervezetet.

A kulturegyesületek, melyeket minden községben meg kell alakítani, minden vallás híveinek, teljesen a zsidó hitközönségi szervezet mintájára vannak tervezve.

A zsidó hitközönség élén t. i. áll egy világi elnök, aki a tisztán világiakból álló hitközönséget vezeti és kormányozza. A vagyont a hitközönség választmánya kezeli, amely felelős a hitközönség évenként összehívott plénumának. A plénum a fölmentvényt megadja, vagy megtagadja, ahogy neki tetszik. A vagyoni dolgok kezelésébe, a hitközönségi adók kivetésébe behajtásába, az iskolaügybe, építkezésekbe, szóval a világi vonatkozású ügyekbe a rabbinak semmi köze, semmi szava, semmi felelőssége, semmi intézkedési joga.

Az övé a templom, az istentisztelet, az imádság, a predikálás, a vallásitanítás egy része. Ebbe is bele szoktak szólani a világiak és nem egyszer fajulnak az egyházgyűlések — osztrák parlamentté, ahol more patrio verekednek és köpdösnek az emberek.

Nos ez az az aranyos szabadság, melyet a francia istentagadók az egyháznak megszabtak.

A tisztán világiakból megalakuló kultuszegyesületnek van elnöke, alelnöke, jegyzője, titkára, pénztárnoka, ellenőre, számvizsgálói, stb., mint minden egyesületnek. Ez a tisztán világiakból álló testület korlátlan joggal rendelkezik az

egyház összes világi vonatkozású ügyeiben. Az egyházi vagyont ez kezeli s adó kultusz célokra ez vehet ki, az iskolák felállítására és megszüntetésére körül ez határoz szótöbbséggel, minden kötelezettség nélkül a kanonok rendelkezéseire. Ez fizeti a telkészeket, ez épít új templomokat.

A francia pap a francia egyházi vagyonnak csak terhe, eltartója, de nem kezelője. A francia egyházi vagyon kezelésében, az iskolai és más világi vonatkozású ügyekben semmi intézkedési joga nincsen a papnak, aki pedig annak kánonszerű kezelésére esküt tesz a püspök kezébe. Most a püspök a papot semmi kánonellenes vagyongazdálkodásért, az iskoláknak helytelen vezetéseért vagy elhanyagolásáért felelősségre nem vonhatja, sőt magának a püspöknek sincsen semmi vagyoni és iskolakezelési joga. Egy harangozót sem fogadhat a hitközönség világi elnökének beleegyezése nélkül. A püspök joghatósága a papok felett teljesen illuzóriussá válik, sőt lehetetlenné tétetik.

Ha valamely kultuszegyesületnél a vezetőség sikkaszt, vagy bármi tekintetben vétkezik, a hitközönség plénuma a közgyűlés, szótöbbséggel hozott határozattal az illetőket elcsaphatja, de sem a papnak, sem a püspöknek semmi felelősséggel nem tartozik senki. Ha a bajok nagyon megsokasodtak, a hitközönség világi elnöke az államhoz fordul, amely a ius supremae inspectionis alapján akkor és úgy avatkozhatik be rendfenntartás címén, ahogy, és amikor akar.

Ilyen szervezetet rákényszeríteni a katolikus egyházra és azt állítani, hogy ez a teljes vallásszabadság és nem vallásellenesség, valóban vastag ábrázatot követel még a francia radikálisoktól is. Ez semmi más, mint a katolikus egyház jogjudaizálása és senki sem csodálkozhatik ilyenek után azon az erélyes hangon, melylyel Özsentsége a pápa a katolikus egyház hitének és jogainak Istentől kirendelt őrzője, a franciák e galád merényletét visszautasította.

A francia püspöki kar és azon hívek, akik ott még valahogyan hisznek, kénytelenek vagy megalakítani a pápa által elítélt kultusz egyesületeket, és így az egyház egyeteméből kiszakadni, vagy pedig az összes templomokat, kápolnákat, temetőket, iskolákat, intézeteket, a melyeket az állam lefoglalt és csak a követelt kultuszegyesületeknek akar kiadni, otthagyni a szabadkőműves bitorlók kezében és az istentisztelet magánházakban végezni, ahová, mert csak privát gyülekezések lehetnek, meghívóval kell meghívni még a hét éven aluli gyermekeket is. A toulousei katolikusok már

béreltek is imatermeket, a melyekben a kultuszt december 12. napjától végezni fogják.

Mert ezen a napon elnémulnak a harangok, zárva maradnak a templomok és semmi sem emlékeztet többé arra, hogy a francia nemzet katolikus.

Természetes, hogy a nép és a papság követelni fogják a templomok kinyitását és a kultusz szabadságát, de azt mondja a kultuszminiszter, hogy ő ezeket az épületeket nem adhatja át senkinek, a betolakodókra egyszerűen ráküldi a zsandárokat és a katonaságot. Aki tehát f. évi december 13-ától Franciaországba megy, ne vigyen magával imakönyvet, nehogy imádkozni, vagy szent misét hallgatni akarván, a francia rendőrséggel gyűljön meg a baja.

És ami a helyzetet kétségbeejtővé teszi az, hogy a francia papság évek óta feltárta a nemzet előtt, hogy hová vezet a vallásellenes politikusok hatalmon tartása és ennek dacára a legutóbbi választáson az egyházüldöző block került többségbe.

Két tenger határolja Franciaországot, de azt a szégyent lemosni, amit ennek a katolikusnak tévesen tartott nemzetnek a zsidó szabadkőművesesség járma alatt gyáván nyöszörgő katolikus választópolgárság okozott, nem elég a vize annak a két tengernek. A bűnbánat könyarádata pedig rendesen nagyon későn szokott felfakadni.

Gedeon.

Dalmácia. Ugy látszik, végre mégis csak el fog dőlni a kérdés, hogy kié Dalmácia? Miénk-e, akiknek e gyönyörű tartományra való jogunkat a törvény és a királyi eskü biztosítja. Az élet mindinkább provokálja a döntést.

Ime, a király most is azért nem utazik Dalmáciába, mert még nem tudni, király-e ő annak az országnak, vagy császára?

Osztrák részről nagy diadalnak szánták a dalmáciai királylátogatást. Annyit vétkezett Ausztria a dalmátok ellen, hogy végre is engesztelésre gondolt — akkor, amikor már a dalmátok a Magyarországhoz való csatlakozást sürgetik. Ez az engesztelés lett volna a király látogatása.

Hogy a látogatás elmarad, annak okát most pattantja ki a Pesti Napló.

Részben befolyt a szultán hírsége. A »beteg ember« u. i. a berlini szerződést nem fejtette el s mikor a király Hercegovinába lépendő volt, ott fogadta volna a szultán nevében egy derék pasa. A pasa minden mély hódolata mellett is azt jelentette volna, hogy Hercegovinában a házigazda a szultán, a magyar király pedig csak — vendég.

Es a ravasz muzulmánok, mi türés-tagadás, igaza van a berlini szerződés alapján.

Ennél komolyabb akadályt gördített a magyar kormány.

Az osztrák törvények szerint ugyan a dalmát »királyság« osztrák koronaország. Azonban

a magyar törvények szerint Dalmátország Magyarország társországa Horvát-Szlavonországgal együtt. Címere benne van az egyesített magyar címerben, címe ott szerepel a magyar király címei közt, sőt a horvát bán címében is benne van a dalmát név. Mikor I. Ferenc József Dalmáciába lép, nekünk nem szabad engednünk, hogy mint osztrák császár jelenjen meg. Magyar miniszternek kell kíséretie, magyar királyi minőségben kell szerepelnie, az osztrák csak vendég lehet.

Ezeket a fontos jogi kifogásokat a nemzeti magyar kormány nyíltan előterjesztette a királynak, aki végül is a két kormány ellentétes álláspontja közt úgy döntött, hogy egyáltalán nem megy sem Dalmáciába, sem Hercegovinába.

A kormány nyílt és erélyes föllépése útját állotta annak, hogy Magyarország sérelmével Ausztria előtérbe hatoljon.

Apponyi üdvözlése. Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi minisztert jászberényi képviselőségének 25 éves jubileuma alkalmából valósággal elhalmozták az üdvözlő sürgönyökkel és jókívánságokkal. Az üdvözlésekre a miniszter a sajtó útján mondott köszönetet. Nagyváradról, mint megirtuk, a 48-as népkör nevében Adorján Emil dr. helyettes pártelnök üdvözölte Apponyit.

Az inzultált konzul afférja. Bukarestből táviratozzák, hogy Kutschera Miksa konzul dr. Gradisteanut, a román kulturális elnökét pisztolypárbajra hívta ki.

Az aradi vértanúk emléknapja. Az aradi vértanúk október 6-iki emléknapja az idén sokkal nagyobb szabású lesz, mint az előző években volt. A képviselőház küldöttségileg vesz részt az aradi gyásznapon, amelyet Justh Gyula a képviselőház elnöke fog vezetni. A gyásznapélyen a függetlenségi párt tagjai igen nagy számmal vesznek részt.

Baró Gerliczy Félixné jubileuma.

Magasztos ünnepet ül a Biharmegyei nőegylet, ezen jótékonyágáról messze földön ismert emberbaráti intézmény.

Negyven évvel ezelőtt vetette meg alapját egy pár nemes szívű hölgy s ime negyven év alatt mily hatalmas emberbaráti intézményre nőtte ki magát. Az alapítók sorában ott találjuk Nagyvárad város, mondhatjuk Biharmegye legnemesebb szívű asszonyát, özv. báró Gerliczy Félixné, szül. gróf Korniss Luise urnőt, ki egész életén át minden időben s minden erejével a szegények és árvák ügyeivel foglalkozott, mint Biharvármegye és Nagyvárad város leghumánusabb intézményének a Biharmegyei nőegyletnek alapításától fogva a mai napig elnöknője. Nemcsak a nőegylet ül most ünnepet, de mindenki, aki megtanulta ismerni a nemes szívű grófné jóságát s most amidőn az egyesület 40 éves fennállását ünnepli, ezen valóban szép ünnepélyt egybeköti szeretett elnöknője 40 évi munkásságának ünneplésével.

A nemes szívű grófnő tiszteletére fáklyás zenét rendez, továbbá bankettet a Pannonia téli kertjében, amely banketten résztvevni szándékozók ezúton kéri a rendezőség, hogy részvételi jegyeiket a már közölt helyeken és Mezey Mihály és Stark Gyula uraknál mentől előbb megváltani sziveskedjenek, hogy a beosztás még a rendes időben megtörténhessék. A fáklyásmenetet, amelyben résztvesz Nagyvárad város minden testülete és polgára *Felének Géza* rendezzi a tölte megszokott ügyességgel s mindent megtesz, hogy ez a menet mentől impozánsabb legyen az ünnepi szónok-

latot dr. Stocker József ügyvéd fogja tartani. A menet a Szent László-térről fél 9 órakor indul s a Fő-utcán megy végig. Erre vonatkozólag a következő sorok közlésére kéréstünk fel:

Felkérem mindazon testületek tagjait s városunk polgárságát, kik a báró Gerliczy Félixné urnő tiszteletére rendezendő fáklyászenés menetben részt óhajtanak venni, hogy f. hó 12-én, azaz szerdán este 8 órakor a Szent László-téri szobor előtt mentül számobanban megjelenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1906 szept. 12.

Felének Géza,
a fáklyásmenet rendezője.

Ugyancsak ez ügyben Bertsey György ipartestületi elnök a következő felhívást intézi az iparos polgárokhoz:

A biharmegyei és nagyváradai nőegylet 40 éves fennállása s elnöke és alapítója, méltóságos özv. báró Gerliczy Félixné negyven évi elnöki működése alkalmából tiszteletű f. évi szeptember hó 11-én este fél 9 órakor fáklyásmenetet rendeznek.

Felkérem tisztelt iparos polgártársaimat, hogy akik az igazi jótékonyág fáradhatatlan buzgó nemtőjének, az árvák pártfogójának megtiszteltetésére rendezendő ünnepelő menetben részt venni óhajtanak, szeptember hó 12-én szerdán este fél 9 órakor a Szent László-téren megjelenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1906. szept. 10-én.

Bertsey György
ipartestületi elnök.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Nagyvárad város holnapi közgyűlése már nem lesz olyan lanya és érdektelen, mint az előző hónapokban tartott tanácskozások. A nyári szünetnek vége, a törvényhatóság is hozzálat komoly munkához.

Erre alkalmat ad a közgyűlés tárgysorozata, amely elég érdekes és fontos közügyet tartalmaz.

Mindjárt a közgyűlés elején foglalkozik a törvényhatóság a Hillinger Lipótnak és Maresch Károlynak elengedett mintegy 12.000 korona bérhátralék elengedésének kérdésével. A törvényhatóság az összeget már elengedte a törzsvagyonalap terhére, de a miniszter éppen az utóbbi körülmény miatt nem hagyta jóvá.

Legérdekesebb két tárgya lesz a közgyűlésnek a Fő-utca aszfaltozásának és a vasútállomás mögött levő földek parcellázása és beépítésének kérdése.

Nagyfontosságú, a város jövőjére kiható dolog a csatornázási szabályrendelet, továbbá a hétfői hetivásár engedélyezésének ügye.

A többi azután kisebb jelentőségű, köztér átbozsátás, szabadságolás stb.

A 34. pontból összeállított tárgysorozat különben a következő:

Nagyvárad város törvényhatóságának 1906. évi szeptember hó 13-án esetleg következő napjain mindenkor d. u. 3 órakor a városháza közgyűlési termében tartandó ülésén a következő ügyek fognak tárgyalatni:

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.

2. A m. kir. belügyminiszter leirata Hillinger Lipót bértartozásának elengedése ügyében s a tanácsnak javaslata Hillinger Lipótnak u. a. ügyben beadott újabb kérelmére vonatkozólag.

3. A m. kir. belügyminiszter leirata Maresch Károly bértartozásának elengedése ügyében s a tanácsnak ide vonatkozó javaslata.

4. Budapest székes főváros közönségének átirata, melyben a város törvényhatóságát a

Washington György szobor leleplezési ünnepélyére meghívja.

5. Hajdu vármegye közönsége nevében a Bocskay szobor bizottság átirata, Bocskay István szobor leleplezési ünnepélyére való meghívása tárgyában.

6. Karcag r. t. város közönsége Kossuth Lajos szobrának leleplezési ünnepélyére a város közönségét meghívja.

7. A tanács előterjesztése a Fő-utca, Bémertér és Szt.-János-utca aszfalt burkolatának leszámolása a Magyar aszfalt r.-társaság beadott újabb ajánlatának elfogadására vonatkozólag.

8. U. a. előterjesztése a hétfői hetivásárnak pótlólag leendő törzskönyvelése iránt a kereskedelmiügyi magy. kir. miniszter urhoz intézendő felirat tárgyában.

9. A tanács a városi csatornázási szabályrendeletét beterjeszti.

10. U. a. előterjesztése a Várad Olasz-i vasuti állomás mögött levő szőlő telkeken tervbe vett telek felosztás s ezzel kapcsolatos építkezések ügyében,

11. U. a. javaslata Rodriguez Károly és Nilgész József nagyvárad lakosok által a vízvezeték csőhálózatának kiterjesztését megtagadó tanácsai határozat ellen beadott felebbezésre vonatkozólag.

12. U. a. javaslata a káptalani telkek mögött a vasuti pályaudvarral szemben az utca szabályozás céljából szükséges közterület átbozsátása ügyében.

13.—19. Kőztérvételei ügyek.

20. u. a. javaslata a Laporta malom értékesítési céljából meg tartott árlejtés eredményéről.

21. u. a. javaslata Biró Ferenc volt városi adóvégrehajtónak az elbozsátó határozat ellen beadott újra felvételre irányuló kérelmére vonatkozólag.

22. u. a. javaslata Stolcz Lipót nvárad lakosnak a villamos transzformator házikó és oszlopok festésére kötött szerződés felbontása iránt beadott kérvényére vonatkozólag.

23. A tanács Ince Lajos és tsaival kötött adás vételi szerződést beterjeszti.

24. u. a. Széles Lajos és Kovács Imre nvárad lakosokkal kötött vállalati szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.

25. u. a. Vidor Manóval a város részére szükséges irodaszerek szállítására kötött vállalati szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.

26. u. a. javaslata Szatmári János nvárad lakosnak bérhátralék elengedése iránt beadott kérvényére vonatkozólag.

27. Fizetés előleg iránti kérelem.

28.—34. Szabadság iránti kérelmek.

Erről a törvényhatósági bizottság t. tagjait tisztelettel azzal értesitem, hogy a tárgysorozatban foglalt tárgyak ügyiratai a közgyűlést megelőző napon a jegyzői hivatalban bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1906 szeptember hó 10. én.

dr. Istvánffy István s. k.

tb. tanácsnok.

A nagyvárad mezőgazdasági kiállítás.

A magyar mezőgazdaság nagyszabású ünnepélye lesz a szombaton megnyíló nagyvárad mezőgazdasági kiállítás.

A megnyitáshoz még hátralevő pár napot lázas munkában töltik el úgy a kiállítási irodában, mint kint a kiállítás területén. S ennek a nagy buzgólkodásnak meg is van a látszata. A száz és száz munkás kéz órára-órara mindjobban kidomborítja a kiállítás képét s szebbnél szebb részleteket varázsol a még pár hét előtt is oly kopár területre.

Az utak mentén mindenütt élénk zöld, friss pázsit pompázik. Alig egy hete vetették el s már 4—5 cm. buja fű van mindenfele.

A nagy diszkapu bástyaszerű alakjával már majdnem készen van. Ezenkívül már Lakatos-utca elején lesz egy diadalkapu, felirással: »Mezőgazdasági kiállítás«. A Városligetbe vezető uton két oldalt fellobogózt s cimerekkkel el látott póznák lesznek.

A kiállítás területén tegnap állították fel a villamos iv-lámpákat.

A kiállítási főkaputól egyenes ut vezet a nagyváradi I. sz. káptalan pavillonjához. A díszes, közepén kupolával ellátott épület homlokzatán ezüst felirat ragyog:

A nagyváradi latin szert. káptalani uradalom.

A pavillon előtt fenyőfák és bokrok díszlenek s fehérbaju nyírfakorlással ügyesen van bekerítve az előtér.

Legremekebb pontja a kiállításnak a I. sz. püspökségi uradalom pavillonja előtti tér. A bejáratnál szemben hatalmas virág-grupp köti le a szemlélő figyelmét. Tufkó emelkedik ki a körönd közepéből, egy hatalmas, négy méter széles pálmával. Fenyőfák s virágok egész özöne pompázik a palma árnyában. Barényi Béla püspökségi főkertész valósággal remekel.

A kiállítási tárgyakat már társzekerekkel hordják a kiállítás területére. Gazdasági gépek, borsajtók, zuzók, mérlegek, motorok stb. fekszenek a gépcsarnokokban s a Körözs oldalon, ahol a gépek egy részét fedett helyen rendezik el.

Nagy erővel tolyik a munka a pavillonok belsejében és a gazdasági egyesület székházában is, ahol a gyümölcs és magfélék nyernek elhelyezést. A püspökség pavillonjában kék kárpit lesz s az állványok is kék-fehér színűek lesznek.

A palaszati kiállítás is egyike lesz a legérdekesebbeknek. A halak s más vízi állatok azonban az aquariumokban lesznek elhelyezve, amelyeket a milleniumi kiállításon használtak. Ezeket a földművelési miniszter engedte át a kiállításra.

*

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter végleges megállapodás szerint e hó 14-én, pénteken este a 7 órai gyorsvonattal érkezik Nagyváradra. A miniszter egyenes kérésére az ünnepies fogadtatás elmarad, Darányi, aki Koós titkára kíséretében érkezik, Szmrecsányi Pál püspök vendége lesz. Szombaton reggel a miniszter Glac Antal főispánt látogatja meg, ahol mindenkinek, aki a tárcáját érdeklő ügyekben felkeresi, rendelkezésére áll, tisztelgő küldöttségeket azonban nem fogad. A minisztert fél 11 órakor a gazdasági kiállítás vezetőségének nagy deputációja hívja meg a főispán lakásáról a kiállítás területére. A miniszter délelőtt 11 órakor személyesen fogja a kiállítást megnyitni. Darányi Ignác tiszteletére délben Glac Antal főispán ebédet ad, amelyre a gazdasági egyesület és a kiállítás vezetőségének tagjait is meghívta. A főispán ebédjére a miniszteren és a titkárán kívül hivatalosak:

Szmrecsányi Pál, Radu Demeter, Winkler József, Fetszer Antal püspökök, gr. Tisza István, Telegdi József, Nadányi Károly, Eröss Rezső, Markovits Antal, Miskolczy Ferenc, Rimler Károly, Széchenyi Jenő, Des Echerolles Kruspér Sándor, dr. Márkus László, dr. Molnár Imre, Pékánovics Imre, Olasz Elemér, Székely Sándor, Papp Imre, Wertheimstein Alfréd, Osterlam Armin, Weingärtner Andor.

Ebéd után a miniszter Glac Antal főispán és a vendégek társaságában a lóversenyre fog kihajtatni, a 4 óra 15 perckor induló gyorsvonattal pedig visszautazik Budapestre.

Szemétkerakodó telepeket Váradvelencének.

Közegészségügyünkkel szoros kapcsolatban áll köztisztaságunk. Egészségünk javulása, vagy rosszabbodása mintegy szüleménye a köztisztaságnak. Piszkos, szennyes területek megfertőzik a levegőt, melyet a közönség szív, s a mely ha rossz föltétlen előidézi a közegészség romlását.

Oly sokat költ a város a köztisztaságra hogy föntartsa megcsorbíthatatlanul a közegészségügyet, és mégis mindég vannak oly területek, melyek látszólag kikerültek az illetékes hatóságok figyelmét. Ilyen terület a váradvelencei és csillagvárosi utcák és azoknak minden udvara.

Az említett területnek nincs szemét lerakódó telepe és így a lakosság kénytelen oda hordani a szemetet ahova tudja. Az ottani legelőlk lejtősebb részei már nem is legelőrészek, hanem szemétdombok, melyekből az egészségtelen gázok megmérhetetlen tömege száll fel és fertőzi meg a levegőt. A szemetet ide a legelőre a lakosság egyik része hordja, a másik része huzamos ideig gyűjti az udvarban a szemetet és így az egész udvar lakóinak egészségét veszélyezteti.

A rendőrség szigorú intézkedései tolytán egyes háztulajdonosok kihordatják a szemetet a szemét lerakódó helyre Váradvelencéről az Őssi alatt lévő szemétkerakodó telepre. A szállítás alatt természetesen végig szemétkerakodó egész várost. A rendőrség e szigorú intézkedésének utókövetkezmenyei is vannak. A szemétkihordatás árát a házigazda, fizeti, azouban ha valaki fizet, az bizonyára nem a házigazda, fizetni pedig kell, és így a lakók fizetnek. Most a házigazdák elhatározták, hogy felemelik a házbért.

Aki ismeri a váradvelencei és csillagvárosi lakás miseriákat bizonyára hihetetlennek fogja tartani hogy azokért a kicsi alacsony egészségtelen lakásokért még több bért követeljenek, mert a város nem gondoskodik szemétkerakodó telepről.

Az ottani háztulajdonosok már régebben kérték, hogy létesítsen a város szemétkerakodó telepeket, azonban ez a kérelem még most is elintézetlenül hever valamelyik zöld asztalon. Most megint megindult e mozgalom és küldöttségileg fognak a polgármesterhez járulni, hogy az ügyet rövid idő alatt intéztesse el, mert az a felgyülemlett szemét, amely minden udvaron összehalmozódott, nem csak a közegészségügyet, de a tűzbiztonságot is meggyöngyöztette. Ez állításunkat megerősíti a minapi esteli tüzeset is. A kolozsvári utcai Hunár-féle bolt udvarán gyulladt meg a szemétkerakodó és a nagyszélben csak az éber lakóknak köszönhető, hogy nem okozott borzalmas katasztrófát. A felgyülemlett szemét mindenféle tekintetből közveszélyes és a város bizonyára nem fogja engedni, hogy azok tovább is azok legyenek.

Tudomásunk szerint már egy éve, hogy ott fekszik az ügy elintézetlenül a városnál, most már ideje volna azt a közönség megnyugtására elintézni és felállítani minden városrészenek a maga dezinficiálható külön szemétkerakodó telepét, mert még ez ideje ez nincsen meg. Az őssi telep botrányos semmiség, melyben a cigányok találják jól magukat. Az egész telep egy nyílt terület mely ép oly közveszélyes mintha bent volna a városban.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTÓ.

Szept. 12. Iskolaszéki ülés d. u. 4 órakor.

Szept. 12-13. Gerliczyné jubileuma.

Szept. 13. Városi közgyűlés.

Szept. 15. A kiállítás megnyitása.

Szept. 15-23. Kiállítás Nagyváradon.

Szept. 15-16. Lóverseny Nagyváradon.

Szept. 16-17. Országos borászati kongresszus.

Szept. 18-19. Országos gazdakongresszus.

Szept. 19. Meggyűlés.

Szept. 23. A kiállítás bezárása.

Szept. 23-26. A VI. kath. nagygyűlés Budapesten

A VI. katolikus nagygyűlés programja.

Szombati számunkban megismertettük olvasóinkat a VI. katolikus nagygyűlés általános keretével, mely tudvalevőleg e hó 23., 24., 25. és 26-ikán fog lefolyni Budapesten a Vigadó nagytermében. Most közli a rendezőség a nagygyűlés végleges programját. A program gazdagsága rávall arra a körül tekintő gondosságra, mely a magyar katolikusok mindennemű szükségleteire és érdekeire tekintettel van és tanúságot tesz arról az érzékről, mely helyesen észre veszi és bölcsen megállapítani tudja azokat a nagyjelentőségű kérdéseket, a melyekre a magyar katolicizmus figyelmét felhívni és erejét koncentrálni kell. A szereplők közt ott találjuk a magyar katolicizmus kiváló egyházi és világi büszkeségeit, a katolikus sajtó, szervezkedés és agitáció uttörő munkásait, a keresztény tudomány és kultúra hivatott művelőit.

A programot és a szereplők neveit olvasván elmondhatjuk, hogy katolikus nagygyűléseink évről-évre tartalmasabbak, sokoldalubbak lesznek és ami fő, az élet támasztotta követelményekkel mindjobban számolnak. A szereplők közt ott vannak az egyházi méltóságok közül:

Városv Gyula dr. kalocsai érsek, Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári és Radnai Farkas besztercebányai püspökök. A világi elnökségek közül: Zichy Nándor, Zichy János, Zichy Aladár és Mailáth József grótok. A keresztény szociális mozgalmak vezetői közül: Giesswein Sándor dr., Ernst Sándor dr., Szentiványi Károly dr., Szalánczy Andor. A katolikus sajtó munkásai: Cziklay Lajos, Kiss János, Sziklay János dr., Turi Béla, Auer István és lapunk segéd szerkesztője: Krüger Aladár dr.

Ha e nevekhez hozzávesszük Tomcsányi Lajos a tudós jezsuita atya, Glattfelder Gyula, Mócsy István, Molnár János, Wildfener Károly dr., Mike Lajos dr. neveit, igazán büszke várakozással tekinthetünk a VI. országos katolikus nagygyűlés munkálkodása elé.

Hatása bizonyára megfog látszani a katolikus akció minden vonalán s áldásos eredményeit érezni fogjuk hováhamar az egyéni társadalmi élet összes vonatkozásaiban.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Személyi hírek.** Báró Gerliczy Ferenc nagybirtokos, a nagyváradi kath. kör. elnöke és Szegedy György cs. és kir. kamarás családjakkal tegnap este Nagyváradra érkeztek, hogy részt vegyenek Gerliczyné jubileumán.

* **A király Ischlben.** Bécsből jelentik: O felsége ma reggel a déli pályaudvarból külön vonattal Ischlbe utazott. A királyt utjába Herzl udvari orvos kísérte. Az első napokat teljes nyugalomban, visszavonultan fogja tölteni.

* **Hivatalvizsgálat.** Bary József, kir. törvényszéki bíró tegnap Berettyó-ujfaluba utazott az ottani járásbírósg megvizsgálása végett

* **A »Békés«, meg némely váradi mizériák.** A minap kezembe került a »Békés«, Gyula heti lapjának egy száma, (1906. szept. 8.) melyben de verbo ad verbum a következőket olvasom: »Az eső csak nem akar megeredni s ennek folytán a legrekkenőbb júliusi napokat is felülmúló türethetetlen por veszélyezteteti városunk közegészségét. Mikor egyszer-egyszer szél kavarodik, szinte láthatatlanná válik minden az utcákon s az utca pora, szemete s annak milliárdnyi betegségét okozó baktériuma, szemet, száját, tüdőt betöltve, menekülni kényszeríti a járókelőt otthonába, ahol ugyan szintén lehetetlenség most szellőztetni, de legalább morfondirozhat békén az ember. Elgondolhatja, hogy nincs olyan nyomorult városa több a kontinensnek, mint Gyula városa, melynek vezetése szűk látókörű, önző demagógra, a modern kulturét iránt teljesen érzéketlen, mások egészségével nem törődő vezetőkre van bízva, ahol 85% pótdó dacára nem jut locsolásra, mert kupaktanácsba sem illő alakok érvényesülnek a rendezett tanácsnak csufolt közigazgatásában, a kinek saját érdekük szolgálatán kívül bliki minden, amit a haladás, a forgalom, a kultúra szabályai parancsolólag követelnek». — Az 5. oldalon lejjebb még jobb: »Locsolásra minden városnak kell pénzének lenni, ott vannak a többi vármegyebeli községek, ott van B.-Csaba, amelynek sokkal szélesebb utcái s nagyobb terei vannak s dacára annak, hogy nincs vízvezeték, még sincs por a város utcáin, mert locsolnak s így védekeznek a por ellen.« E sorok ötletéből nagyon szépen kérjük a főmérnök urat meg a többi hatalmakat, gondoljanak már egyszer a Káptalansor annyit emlegetett burkolására (a Káptalansornak ugyanis semmi néven nevezendő burkolata nincs) s míg az meg lesz, néhai locsolására (egész nyáron nem locsoltak!), mert azt nem hisszük, hogy az a buzgó portermelés, ami a Schlauch-téren, Káptalansoron, Pray-utcán folyik évek óta, beletartoznék a tüdővész elleni védekezés körébe. Volt egyszer egy város, amely a tüdővész elleni védekezés tanulmányozására doktort küldött idegen országokba s a mellett itthon forgalmas utcákban porba fullasztotta lakóit. Csak egy folyója, két patakja, sok kutja s egy vízvezeték volt szégynek, hát nem locsoltathattak. (Pardon, locsoltak a Fő-utcán, ahol *aszfalt* van! pedig annak ártalm. s a víz.)

* **A színház-szerződés átdolgozása.** A Szigligeti színházra *Somogyi* Károlylyal kötött szerződés 1908. év Virágvasárnapján jár le. Dr. *Halász* Lajos törvényhatósági és szinibizottsági tag a jelenlegi szerződést nem találja megfelelőnek, különösen a színház művészi szempontjából s ezért kívánja, hogy már most tegye meg a város az előmunkálatokat úgy a színház bérletére, mint különösen a kötendő szerződés helyesebb kidolgozására. E tárgyban tegnap indítványt nyújtott be Nagyvárad város törvényhatóságához. Az indokolás után a tulajdonképeni indítvány a következő:

Mondja ki a közgyűlés, hogy a jelenleg érvényben levő színházbérleti szerződést a közel jövőben kiírandó pályázat eredményének minél sikeresebbé tételére céljából átdolgoztatni, szakszerűbbé tételére kívánja és ez okból utasítja a tanácsot, hogy a szóbanforgó szerződést adja ki a szinügyi bizottságnak, amely a tiszt ügyész és a törvényhatósági bizottság keretén kívül álló, ismert szinügyi szakértők bevonásával új szerződési formulát állapítson meg.

Kifejezetten mondja ki végül a közgyűlés, hogy a tanács az új színházbérleti szerződést a januári közgyűlésre terjessze be, hogy a színház további kiadására vonatkozó pályázat a jövő év első hónapjában meghirdethető legyen.

Annak a főlemlítése mellett, hogy az ezen munkálatokba bevonandó külső szakértőket maga a szinügyi bizottság lesz hivatva megválasztani, vagyok stb.

* **II. Rákóczy Ferenc siremléke.** Ismeretes az az országos mozgalom, mely a legszebb lelkű magyar szabadsághős, II. Rákóczy Ferenc hamvai hazaszállítása végett megindult. A mozgalom sikere vezetett, mert elhatározott dolog, hogy a drága hamvakat hazahozzák az édes anyaföldre pihenni. Rákóczy hamvai a kassai dómban lesznek elhelyezve. A kassai székesegyházban felállítandó siremlékére a vallás- és közoktatásügyi miniszter nyilvános pályázatot hirdetett, mely a hivatalos lap tegnapi számában jelent meg. Az emlékmű költségeire 250 ezer korona van előirányozva. A pályázatban csak magyarok vehetnek részt.

* **Anyakönyvi kinevezések.** A m. kir. belügyminiszter Biharvármegyében a szászfalvi anyakönyvi kerületbe Babák András körjegyzői gyakornokot anyakönyvvezető helyettesé, a nagybajomi anyakönyvi kerületbe pedig Kiss István községi jegyzőt anyakönyvvezetővé, továbbá a bihari községbe Klotz Lajos segédjegyzőt anyakönyvvezető-helyettesé nevezte ki.

* **A fiumei zavargások.** Fiuméből jelentik: A fiumei olaszok és magyarok tegnap délelőtt a Fenice színházban tiltakozó népgyűlést tartottak, melyen mintegy kétezer vettek részt. A gyűlésen több szónok tolmácsolta a lakosság felháborodását a minapi események fölött. Tegnap Sussakban is volt népgyűlés, melyen nagyszámu horvát résztvevő előtt Barcic Erazmus fiumei, horvát érzelmű ügyvéd a következő vakmerő és izgató kijelentéssel fejezte be beszédét: »Es ha a horvát és dalmát Sokolisták Fiumébe jövet, ki is bontották zászlójukat és engedély nélkül, mint horvát testület vonultak is be a városba, nem követtek el semmi kihágást, mert Fiume horvát terület, mely történelmileg mindig Horvátországhoz tartozott és tartozik most is.

* **Iskolaszéki ülés.** Nagyvárad város községi iskolaszéki tagjait a városháza bizottsági termében f. hó 12-én szerda d. u. 4 órákor tartandó gyűlésre tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1906 szeptember hó 10-én. *Sípos* Orbán iskolaszéki alelnök.

* **A petrozsényi sztrájk megszűnt.** Petrozsényből jelentik, hogy a bérharc megszűnt. Ma reggel 1500 munkás, tehát a teljes létszám munkába állt. Éjjelre ugyanannyi munkás munkába áll.

* **Névváltoztatás.** *Markon* Antal lunkai erdész és két gyermeke vezetéket neveiket a belügyminiszter engedelmével *Marosi*-ra változtatták.

* **Gyászrovat.** Mint részvétellel értesülünk *Marschalkó* Béla, Pestvármegye főjegyzője vasárnap Budapesten meghalt. Az elhunyt fia volt néhai *Marschalkó* Tamás nagyvárad honvéd ezredesnek. Tanulmányait Nagyváradon végezte. Az alkotmányos küzdelemben tevékeny részt vett Pestvármegyében s mikor Fazekas főjegyzőt alispánná választották, *Marschalkót* ültette a közbizalom a legelső vármegye főjegyzői székebe. Az elhunytat Nagyváradra szállítják s temetése ma, szeptember 12-én délelőtt fél 11 órákor lesz a pályaudvaron beszentelik és az olasz temetőben levő családi sírboltban helyezik örök nyugalomra.

* *Pittoni* Miksa lovag, ny. honvéd ezredes, vasárnap Budapesten 74 éves korában elhunyt. Tegnap délután nagy részvét mellett temették a farkasréti katonai temetőben. *Pittoni* Róbert pénzügyi biztos, volt 37. ezredbeli százados édesatyját gyászolja az elhunytban.

* Egy alig 5 éves kis leányka: *Magyar* Dóra halála okozott mély gyászt szüleinek Ma-

gyary Adorján atyjának és édesanyjának: *Klinitók* Katalinnak. A kis ártatlan halott temetése ma szerdán délután lesz a Szent János-utcai 76. sz. háztól.

* **A belényesi ártézi kutak.** Belényesben az ivóvizet ártézi kutak szolgáltatják. A vidék kedvező fekvésénél fogva túlbő vizet szolgáltat. E sok vizet a község nem tudja felhasználni, mely miatt kénytelenek azt levezetni. Így van levezetve a belényesi nyilvános jellegű kórház ártézi kutvize is. A fölösleges vizet a kutból is levezetik, még pedig a vasuti töltések közvetlen szomszédságába egy sik-talajra. A levezetett víz mintegy 120 méter hosszú csatornában folyik, melynek végénél kilép a talajra és így azt elborítja s idővel leszivárog a földbe, melyben a vasuti faalkatrészek vannak. Az ilyen levezetés természetesen veszélyezteti a vasutat is, mivel a töltést alámossa a víz és így igen nagy károkat tesz. E miatt panaszt tett a belényes—vaskóhi vasut részvénytársaság az alispánnál. A feljelentésre *Keszthelyi* Zoltán megyei főjegyző, ki éppen Belényesben volt, a helyszínen is megjelent és konstataálta a panasz alaposságát. A főjegyző most erre vonatkozólag előterjesztést tett, hogy a fölösleges víz levezetése tárgyában az országos vízépítési hivatal igazgatósága kéressék fel, hogy alkalmas módozatot proponáljon a víz hova való levezetése ügyében.

* **Gyári lányból grófné.** New-Yorkból írják: Egy itteni kisebb étkező helyiségben tegnap volt esküvője egy *Hochberg* nevű fiatal német embernek egy Németországból érkezett fiatal leánynyal. Az anyakönyvi hivatalban kiderült, hogy *Hochberg*, ki mint fűtő van alkalmazásban, egy előkelő és gazdag németországi grófi családnak a sarja, aki a trónörökösrel is rokonságban van. A fiatal asszony egy berlini kézművesnek lánya, kivel a család már otthon szerelmi viszonyt folytatott. Szülei azért küldték, hogy a leányt elfelejtse. De a gróf pénz küldött a leánynak, hogy jöjjön utána Amerikába, hol el is vette feleségül.

* **Posta és távirda segédtiszték kiképzése.** A m. kir. posta-távirda és távbeszélő hivatalokhoz a folyó 1906. évben a nagyvárad post-távirda igazgatósági kerületbe segédtisztékké való kiképzés céljából husz növendék vétetik fel. Az erre vonatkozó pályázat a hivatalos lap tegnapi számában megtekinthető. A pályázat ez évi október hó 10-én jár le.

* **Jön a cirkusz — jövőre.** *Villaudt* Testvérek cirkusz tulajdonosok élelmeseznek mutatják magukat. A jövő év nyárára szándékoznak Nagyváradra jönni s már most kéri a várostól az engedély kiadását s a terület biztosítását. Összesen 3600 négyszög méter területre van szükségük, tehát elsőrendű cirkuszról van szó.

* **Meggyilkolt tanuló.** *Lippáról* távira-tozzák, hogy ott *Ulain* Károlyt, felső kereskedelmi iskolai tanulót, tegnap eddig még ismeretlen tettesek megtámadták, pénzétől kilosztották és meggyilkolták, holttestét pedig a Marosba dobták. A vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlen ifju nyakán, kinek hulláját ma fogták ki a Marosból, a fojtogatás nyomai látszanak, fején pedig több hatalmas zuzott seb van.

* **Találtak** egy női esernyőt s egy arany fülbevalót. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

* **Elveszett** tegnapelőtt délben egy *Korbucz* Péterné aláírású kitöltetlen 10 filléres váltó. A becsületes megtaláló illő jutalmat kap a rendőrségen. — *Bitsán*ban találtak egy ökröt. Jogos tulajdonosa a rendőrkapitányi hivatal kihágási ügyosztályánál 20 napon belül átveheti, ellen esetben elárverezik.

TANÜGY.

Beiratások a keresk. iskolába. A helybeli felső kereskedelmi iskola igazgatósága ez uton is tudomására adja a szülőknek, hogy mivel a jelentkezők nagy száma miatt a nagyváradai Kereskedelmi Csarnok az alsó osztály párhuzamosítását elhatározta, f. évi szeptember hó 15-éig tanulók még mindig fölvehetőek. Nagyvárad, 1906. szeptember 7. Dr. Kovács S. János igazgató.

EGYESÜLETEK.

Elnök választási mozgalmak a jogakadémián.

Élénk, mozgalmas az élet a jogakadémián. A joghallgató ifjuság olvasóköreinek elnökét készül megválasztani és a segélyegyesület élére vezetőt állítani. Mint minden évben, ez évben is az olvasókör elnök választás izgatja inkább az ifjuságot. A fehér tollasok *Fekete* Ferencet, a piros tollasok *Tunyoghy* Lajost öhajjták elnöknek. Es folyik a korteskedés buzgón mind két részről. Vajjon ki lesz a jogászelnök? — oly kérdés, amelyen nemcsak a jogászfifjuság tételődik, hanem tünődik rajta nagyon sok fiatal leányka is.

Az elnökválasztási mozgalom egyike a legfontosabb momentumoknak az ifjuság életében. Fontos azért, mert ebből a társadalmilag is reprezentáló elnöki székéből kell képviselni az arany ifjuságot és erre méltó egyént, — ki mintegy a personificatiója a jogászok tudományos és szociális érdekeinek — kell megválasztani. Ez pedig felelősséggel járó dolog. Ez évben a jogász ifjak hatalmas többsége *Fekete* Ferenc III. éves joghallgatóban találta meg azt az embert, aki egyedül méltó arra, hogy elnöke legyen az ifjuságnak szellemi és erkölcsi tulajdonai révén. Intelligenciánk örömmel tekint biztos győzelme elé. *Tunyoghy* Lajos pártjának kevés kilátása van a győzelemre. A segélyegylet elnökévé *Mezey* Gyulát, az ifjuság e szimpatikus tagját fogják megválasztani, valószínűleg egyhangulag.

SZINHÁZ.

Uj idény előtt.

A kezdődő új évadról szálldogálnak már a hírek.

Tihanyi, a társulat pótolhatlan erőssége, a közönség kedvence elment a Vigszínházhoz. Híre jár, hogy *Károlyi* Leona is távozni fog, csak virágvasárnapot várja meg. Csöndesen, feltűnés nélkül távozott el *Révész* Ilonka. Jön ellenben egy régi ismerős: *Lányi* Edit s három új színésznő *Dobsa* Margit énekesnő, *Haraszthy* Mici és *Kovács* Margit naiva. Feltűnő, hogy *Tihanyi* helyét az igazgató nem tölti be.

A műsorra vonatkozólag az igazgatóság sok szépet ígér, fővárosi ujdonságokat, érdekes felfrissítéseket. Októberre nem kevesebb, mint hat ujdonságot jelent be; és pedig:

A kis tisztes (Barrie) *Mary Ann* (Zangwill);

A népgyűlölő (Ibsen) — drámai ujdonságok;

Vig özvegy (a Magyar Színház legközelebbi ujdonsága). Cserelányok (A király színház műsor darabja). A gyöngyélet operette ujdonságok. Ezenkívül a következő felújításokra készül a társulat.

Kis pajtás, Makrancos hölgyek (Schakspeare). A Valéri nász (román dráma). A kis herceg (operette).

A bérlet rendszer marad »A« »B« »C« hármas bérlet, a mint mi sürgettük s a mint

az tavaly pompásan be is vált. Bérelni lehet a következő feltételek mellett.

Nagypály 195 előadásra 1638 kor. »A« »B« vagy »C« értékre 546 kor. Földsz. és I. em. páholy 195 előadásra 1404 kor. A B C értékre 468 kor. Zsölye 195 előadásra 351 kor. »A« »B« vagy »C« estére 117 kor. Kórszék előadásra 280 kor. 80 fillér »A« »B« vagy »C« estére 93 kor. 60 fillér. Támlászszek 195 előadásra 234 kor. »A« »B« vagy »C« estére 78 kor. Erkélyszek I. sor 195 előadásra 139 kor. 80 fillér »A« »B« vagy »C« estére 46 kor. 60 fillér.

A bérleti összeg két részben fizetendő első rész a jegy átvételekor, második rész a 95-ik bérleti előadás napján.

A már egyszer megkötött, illetve megkezdett bérlet teljes lejártáig semmi körülmények alatt fel nem bontható.

Bérelni lehet 1906. évi szept. hó 17-én a színház nappali pénztáránál mindig reggel 10-től déli 12 óráig, d. u. 3-tól 5 óráig. Szept. hó 17. és 18-án csakis a t. törzsbérlők jegyei adatnak ki, míg 19. és 20-ik déli 12 óráig új bérletek fogadhatnak el. A bérleteket *Erdélyi* Miklós köti.

NYILTTÉR.

Bercencei szilvát
pálinkafőzésre, hektoliterenként *hat koronáért* vásárol az Érmelléki részv. társaság, Nagypiac-tér 10. sz. 1739.

TÁVIRATOK.

Andrássy beszámolója.

Kassa, szept. 11. (Saját tud. táv.) *Andrássy* miniszter e hó 18-án utazik Kassára, hogy beszámolót tartson. A miniszter elé Szikszóra küldöttség megy *Puky* alispán vezetésével. A kassai pályaudvaron *Rakovszky* főispán fogja üdvözölni. Délután fél 5 órakor mondja el nagyfontosságú beszámolóját. Este kilenc órakor bankett lesz a tiszteletére.

Értekezés az igazságügy-miniszteriumban.

Budapest, szept. 11. (Saját tud. táv.) *Polónyi* igazságügyminiszter ma délután értekezletre hívta a miniszteriumba a Kuria elnökét és másodelnökét, az összes ítélőtáblák elnökeit, a főügyészeket, a korona ügyészt és helyetteseit és a budapesti törvényszékek elnökeit és előterjesztette nekik, hogy ezentul minden évben kétszer értekezletre hívja őket, hogy a felügyeleti hatáskörükbe tartozó ügyekben felvilágosításokat kérjen tőlük. A jelen voltak egyhangulag helyeselték az üdvös kezdeményezést.

A kuriai biráskodás.

Budapest, szept. 11. (Saját tud. távirata.) *Polónyi* Géza a kuriai biráskodás törvényjavaslatát szaktanácskozmány elé terjeszti, mielőtt a képviselőházhoz benyújtaná. A szaktanácskozmányra meghívja a miniszterelnököt és a belügyminisztert is.

Az orosz forrongás.

Budapest, szeptember 11 (Saját. Tud. Táv Varsóból jelentik. Sziedlechen éhinség fenyegeti a lakosságot. Több ezer zsidó megmentett holmijával a pincében rejtőzködik. A csapatok lövöldözésükkel az összes házak ablakait elpusztították. Az összes irodákban és magánhivatalokban szünetel a munka. A bíróságokban nem tárgyalnak. A posta és távítahivatalok zárva vannak. A város lakossága a zavarók miatt a legnagyobb veszedelemben van. Az egész város el van zárva a külső világtól.

Varsó, szeptember 10. Tegnap este 6 órakor Ziradovban bombákat vetettek. Egy bomba a piacon felrobbant és egy másik a gyárépületben. Kilenc rendőrhivatalnok megsebesült. Erre a katonaság sortűzet adott. Negyven személy részint meghalt. részint megsebesült.

Fenyegető háboru.

Budapest, szept. 11. (Saját tud. táv.) Konstantinápolyból jelentik, hogy a görög követ a kormánytól azt az utasítást kapta, hogy a portának Bulgária ellen támadó szövetséget ajánljon fel a következő feltételekkel: Törökország háborút üzen Bulgáriának és betér kelet Romániába. A görög flotta a törökkel egyesülve megtámadja Bulgáriának fekete tengeri kikötőjét. A szultán nem tud e tervvel megbarátkozni, de a török párt erősen dolgozik mellette.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, szeptember 11.

Buza okt.	— — —	13 98	— 14
Rozs okt.-re	— — —	12 08	— 12 10
Tengeri ápt. 1907	— — —	1258	— 12 60
Zab ápr.-ra	— — —	— —	— 12 82
Repeze aug.-ra	— — —	32 50	— 10 34

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUOSKICS GYULA.

!! Csak még pár napig !!

Cirkus K. Lipót

Nagyvárad, Vásártéren.

Szerda szeptember 12-én.

Női Gala estély:

Fellépte az egyedül álló 3 Letliks Sportmulatványaival

Csütörtökön este 8 órakor fényes előadás.

Helyárak: mint rendesen.

Előadás után Villanyos koszik rendelkezésre minden irányban.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy a *Fő-utcán, Rimánócy-házban* 16 év óta fennálló

fűszerkereskedést

Munk Gábor urtól

megvettem s azt egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

fűszer- és csemege üzletté

alakítottam át, melyet törvényszékiileg bejegyzett saját nevem alatt vezetek.

Ezen a téren szerzett számos évi gyakorlatom garantiát nyújt arra, hogy a nagyérdemű vásárló közönség igényeit minden tekintetben kielégítek. Kérve szives pártfogását vagyok

kitünő tisztelettel 1764.

PAP JENŐ.

Réti Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagy-Váradon.

Lebonyolít mindenféle bankügylet: u. m. **váltókölcst** nyújt, jelzálogot kölcst ad kamat okra, betéteket elfogad-könyvre, 5- % mellett és folyószámlára, valamint folyószámlakölcst nyújt

Konvertál kölcst elnyös kamatláb mellett, előleget nyújt érték-papirokra, kézi zálogokra stb.

Az intézet helyisége **Szaniszló-u. 61. sz.** alatt Uri és Szaniszló-u. sarkán Grósz Sándor házában van.

Eladó ház.

Olasziban a Lukács György-utca sarkán levő 1-ső számú, három utcára néző sarokház, hol ma szálloda és vendéglő van, tehermentesen szabad kézből eladó. Bővebbet Kiadóhivatalban.

Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünket idegenbe hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

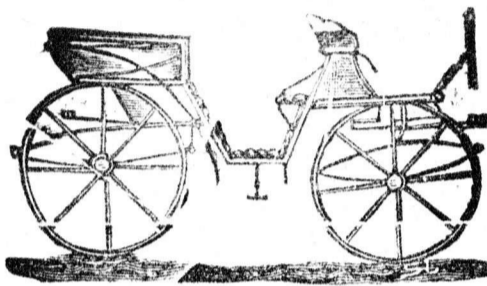
Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál

NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HELMAN

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalat

Kívánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

Villanyerőre berendezett n.-váradai KOCSIGYÁR!

Hogy Biharvármegye gazdaközönségének csi szükségletét kielégíthessük gyárunkat.

villanyerőre

rendeztük be s így azon helyzethe jutottunk hogy képesek vagyunk a legnagyobb megrendeléseket a legrövidebb idő alatt teljesíteni.

Raktárunk megtekintését új kocsikból a nagyközönség figyelmébe ajánljuk mindennap reggel 7-től d. u. 6-ig.

Nagyvásár alkalmával a kocsikiállítást Szilágyi Dezső-utcán rendezzük.

Állandó raktárt tartunk u. m. fedeles, fedeleetlen, üveges landauer, landonet, Esterházi, bordás, paszket, kucsir, női hajtó charaban és sandlaufer kocsikból.

Bármilyen ték 12 óra alatt szereltetik.

Mint a gumi kerekek helybeli képviselője, azokat részletfizetésre szállítjuk és a tőlünk beszerzett gumikerekek javítását díjmentesen eszközöljük.

Elvállalunk ezenkívül mindenféle javításokat u. m. kovács, kerékgyártó, szatler, tényező munkát a leggyorsabban elkészítve.

Mindenféle kocsikellékek u. m. lámpa, szivacs, szarvasbőr, nicklirozott rudvasalás gyári árban kaphatók.

Régi kocsikat javítunk s egész újra is kicserélünk.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyunk tisztelettel

VADÁSZ TESTVÉREK,

kocsigyárosok, Szilágyi Dezső-utca. **Telefon sz. 445.**

Ugy vidéki, mint helybeli levelmegrendelésekre személyesen jelenünk meg. Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk 1737

B A R N A J E N Ő

női ruha és divatekkek áruháza FŐ-UTCA, Veiszlovits-ház.

— Ü z l e t m e g n y i t á s ! —

A n. é. közönséget tisztelettel értesitem, hogy *női divatáru üzletemet Nagyváradon, (Fő-utca Veiszlovits-ház)*

m e g n y i t o t t a m.

Áruházamat teljesen fővárosi mintára rendeztem be. Raktáron tartok: **Női divat, kosztüm kelméket, blouz-selymeket, vásznat, fehérneműt.**

Nagy választék áll **csipkékben, ruhadiszekben, rövidáru, varró kellékekben** a t. vevőközönség rendelkezésére

Áruim kitünő minőségéért szavatosságot vállalok

Szolid szabott árak!

A nagyérdemű közönség üzletemben elsőrendű kiszolgálással a legjobb áruknál is igen **előnyös árakkal** találkozhat.

Midőn még megemlítem, hogy ismereteimet, szakképzettségemet és tapasztalataimat a helybeli **Hj. Kohn Sámuel cégnél** 10 éven keresztül sajátítottam el, magamat a nagyérdemű vevőközönség kegyes jóindulatába ajánlva kérem kitünő pártfogásukat.

Kiváló tisztelettel

Barna Jenő.

Felismeri-e a gyémántot, ha látja?

Jöjjön és keresse fel a legnagyobb, legesetűsebb és legimponálóbb műgyémánt-kiállítást, mely valaha látható volt.

**„TUDOR”
gyémántok**

*Tűz, ragyogás és vakító fény tekintetében olyanok, mint a
Épp úgy vannak csiszolva — és a
színtől számát illetőleg is olyanok — mint a
Éppen csak a miyra nézve nem olyanok mint a
Az egyedül kövek, melyekről garantálhatjuk, hogy állandóan megtartják fényüket, mint a
Moshaló és tisztáltható, mint a*

**Valódi
gyémántok**

Megismertetés
céljából ára

8

**Korona
foglalással
= együtt. =**

Megismertetés
céljából ára

„TUDOR”-gyémántok a világon a legfinomabb utánzatok.

TUDOR-gyémántok Nagyvárad kizárólag csak

Czillér Imre, Fő-utca 5.

kirakatában vannak kiállítva és csak ott kaphatók.

Vallerstein Fülöp Fiai Nagy-Várad Bémer-tér.

Két nagyobb áruraktár megvétele azon kellemes helyzetbe juttatott bennünket, hogy

intézetek és iskolákba jövő fiu és leánygyermeknek
szükséglendő mindennemű fehérneműket, harisnyákat, zsebkendőket, eddig még nem létezett **olcsó
szabott árak** mellett szolgálhatunk. Ugyanezen alkalommal értesítjük n. b. vevőinket, hogy

visszamaradt nyári raktárunkat

saját bevásárlási árunkon alul, tehát gyári áron alul elárusítjuk.

*Szőnyegek, függönyök, ágy és asztalterítőkből, felhalmozott izléses rak-
tárunk mélyen leszállított árakon.*

Asztalneműek és vásznakban a legjobb gyártmány.

Szövetek, diszek, csipkék minden elfogadható árban. — **Confectio** raktáram, különösen közhaszná-
latra való darabok minden versenyt felülmulnak.

Olcsó, szabott árak minden darabon jelezve és **ezenkívül** még készpénz-
vásárlásnál

5 % árengedmény.

Postai rendeléseknél a meg nem felelő árakért a pénzt visszaadjuk. Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.

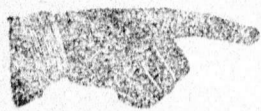
Madracok és paplanok mérték szerint.

Maradékok félárban

Fotóingek és galériók

HÁASZ MANÓ kézmű-és divatáruháza NAGYVÁRAD Zöldfa-utca elején

Ha nagy választékot és bámulatos olcsó árukat, akar
látni, forduljon röfös és rövid áru cikkek beszerzése végett,
Háasz Manóhoz Zöldfa-utcára, s meg lesz lepve.
Ő is csak azért nyújthatja ezt az igazán meglepő
eredményt, mivel nálla van a legnagyobb forgalom.

„Első nagyváradai cipő és csizmagyár,“

Moskovits Farkas és Társa ajánlja

elsőrendű kézimunka

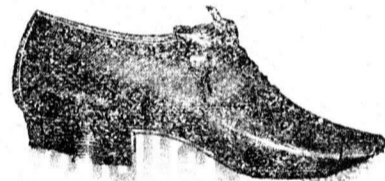
cipő és csizma

készítményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

HAAS FÜLÖP és FIAI szőnyeg és butorszövet gyárosok Magyar kir. udvari szállítók.

Nagyvárad, Fő-utca, az új Rimanóczy-palotában.

Biharmegye és Nagyvárad közönsé-
gének ajánlja szíves figyelmébe

dusan felszerelt raktárát.

Eredeti keleti szőnyegek nagy választékban a legolcsóbb áron.

Továbbá minden egyéb nemű szőnyegek, futószőnyegek, linoleum kókusz-futók, kókusz-lábtörlők, kerevet átvétők,
angora kecskebőrök és erdélyi pokrócok.

PAPIRKÁRPITOK

ugymint: szalon, uri-, ebédlő-, hálószobáknak legújabb styl szerint. Ágy-, asztal, flanel-, koci- és utazótakarók,
függönyök és portierek minden minőségben és árban.

Butorszövetek a lelegegásabb, valamint a legegyszerűbb kivitelben.

Haas Fülöp és Fiai

Jutányos árak mellett.
gyárosok, m. kir. udvari szállítók. Fő-utca.
Rimanóczy-palota.